

5. maj 2020

Årsberetning Bygningskultur Danmark 2019

Bygningskultur Danmark fortsatte i 2019 foreningens mission om at øge bevidstheden om og kendskabet til vores bygningskultur.

Samtidig blev det mere og mere tydeligt, at foreningens formue ville være væk ved udgangen af 2019 med mindre præsidiets fandt en vej, enten fordi foreningen ville modtage en ny kapitalindsprøjtning eller på anden måde fandt en ny indtjeningsmulighed. Derfor blev der også anvendt en del ressourcer på,

- at afsøge fondsmuligheder og på den anden side
- at minimere foreningens omkostninger. Projektleder Johan Hage gik ned i arbejdstid og foreningens hjemmeside blev slået sammen med Historiske Huses hjemmeside. Det samme galdt arbejdet på de sociale medier.

Vi forberedte os på en nedlukning, hvor vi forsøgte at sikre os,

- at foreningens populære bevaringsguides fortsat ville kunne få et liv hos interesserede borgere, håndværkere og rådgivere,
- at vores tusindvis af følgere på de sociale medier ikke ville forsvinde,
- vores database over gode håndværkere, rådgivere og materialeleverandører fortsat kunne udvikles til gavn for sagen og
- vores forskellige andre projektaktiviteter kunne få et formelt afsæt.

I det tidlige forår blev vi orienteret om, at Realdania havde planer om en større satsning på kulturmiljøer. Vi blev indbudt til at byde ind med projekter, der understøttede denne satsning, dog under forudsætning af at en ansøgning var baseret på et bredt samarbejde mellem forskellige interessenter på det bygningskulturelle område.

Vi formulerede 4 typer projektaktiviteter:

- tre nye Danmarks smukkeste
- en række film om kulturmiljøer
- arkitekthjælp til husejere efter inspiration fra bedre Byggeskikbevægelsen – baseret på frivilligt arbejde fra pensionerede arkitekter, samt et
- kommunalt samarbejdsprojekt om de bevaringsværdige kulturmiljøer.

Vi etablerede indledende aftaler om samarbejde med ODM, BY&Land, kontorchef Merete Lind Mikkelsen fra SLKS samt en håndfuld kommuner.

Budgettet for det samlede projektkatalog havde en størrelse, som ville kunne bidrage til at forlænge Bygningskultur Danmarks liv med tre år.

Realdania ønskede dog umiddelbart kun en ansøgning på projektet Danmarks smukkeste – med 3 kåringer over de næste par år. Samtidig indledtes en drøftelse af Bygningskultur Danmarks organisation og berettigelse. Realdania tilbød at finansiere hjælp fra en virksomhedskonsulent, som kunne hjælpe præsidiets med at gennemføre en sådan analyse.

Herefter gennemførtes en række møder med virksomhedskonsulent Michael Hjortlund, hvor Bygningskultur Danmarks eksistensberettigelse i det danske foreningslandskab på det bygningskulturelle område blev kortlagt. Vi blev bedt om at redegøre for vores vigtigste aktiver i arbejdet med at gøre bygningskultur til en folkesag, og hvor vi adskilte os fra andre lignende foreninger i dette arbejde.

I fællesskab med Realdania konkluderedes, at BDK havde udviklet værdifulde aktiviteter, især foreningens medieaktivitet var bemærkelsesværdig, men foreningsdelen fungerede ikke efter den oprindelige hensigt. Efter flere møder med Realdania, og efter en drøftelse i præsidiets blev konklusionen, at foreningen måtte lukkes.

Realdanias anbefaling var, at Bygningskultur Danmarks materielle og immaterielle aktiver efter en nedlukning af foreningen skulle endeligt overleveres til Historiske Huse, så de kunne leve videre. Endelig skulle der udvikles et nyt samarbejde, hvor også de lokale interessenter på området deltog. På baggrund af et budget og en ansøgning fik vi bevilget 457.000 kr til at gennemføre ovenstående, herunder at

- redegøre for foreningens aktiver (due diligence),
- lave oversigt over interessenterne på det bygningskulturelle område, og
- sørge for at nedlukningen kunne finde sted i god ro og orden.

Bevillingen blev ydet på baggrund af, at der var en fælles forståelse af og dermed enighed om

- at Bygningskultur Danmarks materielle og immaterielle aktiver repræsenterer værdi i det fortsatte arbejde med at bevidstgøre befolkningen om værdien af at beskytte vores fælles bygningskultur.
- at Historiske Huse er det eneste forum, som for tiden synes at have både vilje og kræfter til at bære Bygningskultur Danmarks aktiver videre.
- at præsidiets ville indstille, at Bygningskultur Danmarks aktiver overgår til Historiske huse, når foreningen, senest pr 1/8 – 2020 lukker al aktivitet og ophører med at eksistere som forening
- at de resterende økonomiske aktiver betinges anvendt til drift og udvikling af de overførte aktiver.
- at videreførsel af nogle af aktiverne er økonomisk ressourcekrævende. Databasen "Find professionel" vil i nogen grad kunne udvikles og bidrage med økonomi til drift og udvikling af aktiverne.
- at der derudover fortsat vil være mulighed for at søge fondsmidler hos Realdania til projekter af almen interesse.

og bevillingen blev ydet på betingelse af

- at foreningens sekretariat anvendte perioden frem til 1/8 2020 til at
 - udvikle databasen "Find professionel",
 - gennemføre endnu et "Danmarks smukkeste" (såfremt dette kan finansieres uden yderligere støtte fra Realdania) og i øvrigt
 - nedlukke foreningen i god ro og orden

Det blev samtidigt besluttet ikke at opkræve kontingent fra foreningens medlemmer i 2020.

Men som nævnt, fortsatte sekretariatet gennem 2019 også sine hidtidige aktiviteter:

Vores formidlingsarbejde

Vi udsendte i 2019 **12 nyhedsbreve** til et stigende antal modtagere – i dag er vi oppe på 5200 modtagere.

Arbejdet med de sociale medier betyder, at vi har mere end 30.000 følgere på vores Facebook-side. Den samlede rækkevidde for 2019 er estimeret til 234.000 brugere. En god og billig måde at nå mange mennesker og ikke mindst engagere dem.

Danmarks Smukkeste Vandmølle

I november 2019 kårede foreningen Danmarks Smukkeste Vandmølle. I betragtning af et noget smallere emne end herregårdene, som vi tog fat i året før, gik konkurrencen over forventning i forhold til at skabe engagement og få omtale, som jo er det primære mål.

Eksponeringen skulle hjælpe med til

- at, skabe bevidsthed om vores vandmøller og de kulturhistoriske og æstetiske værdier, som disse anlæg rummer.
- at gøre kommuner, politikere og vælgere opmærksom på, at disse værdier er truet, hvis man ikke tager hensyn til dem i forbindelse med fx genopretning af vandløb.

Disse budskaber er inkluderet i næsten alle de omtaler, der har været. I alt **ca. 140 omtaler i radio, tv, aviser, fagblade m.m – lokalt og nationalt**. Derudover har der været livlig aktivitet på sociale medier, dels blandt private borgere, men også blandt kommuner, museer, turistorganisationer m.m., som vi også kontaktede.

Møllegruppe

Danmarks smukkeste vandmølle understøttede den politiske indsats i mølleudvalget, som Birthe Luel siden 2017 har været medlem af. Udvalget er nedsat af MF Christian Pihl Lorentzen og består derudover af relevante fagpersoner, samt formanden for Dansk Møllerforening, Susanne Jervelund og tidligere minister MF Bertel Haarder. Udvalget arbejder med problemstillingen omkring EU's vandmiljødirektivs konsekvenser for landets vandmøller.

I 2019 og 2020 lykkedes det at få stillet en række spørgsmål om møllerne og vandmiljøet til både miljø- og kulturmysteren og at få en række historier i pressen om problematikken. Svarene fra ministrene var dog hverken fyldestgørende eller opmuntrende, selv om det blev præciseret, at kommunerne har mulighed for at tage yderligere hensyn til møllerne i forbindelse med vandløbsarbejdet.

Håndværkerprojektet – kompetenceløft af erhvervsuddannelserne for håndværkere

blev afsluttet i 2019. Projektsamarbejdet har været udfordrende, da projektet blev drejet i en retning, som bl.a. betød, at den oprindelige projektleder, Søren Bøgh, valgte at gå af og sekretariatet derfor selv måtte føre projektet i havn. Det lykkedes bl.a. med involvering af erhvervskolerne på en række regionsmøder, hvor der var stor interesse for det materiale, vi har udført om bygningskultur og håndværk og som nu ligger på erhvervsskolernes undervisningsplatform Praxis Online. Interesserede kan læse den store slutrapport om projektet – hvis man har mod på at tygge sig igennem de 196 sider.

Flytning og genetablering af restaureringshåndværkeruddannelse.

I samarbejde med EUC NORD har vi gennem 2019 arbejdet på at skabe grundlag for at genetablere den restaureringshåndværkerskole, som ikke længere findes i Odense.

Det springende punkt har været økonomien i uddannelsen og et evt. fondsengagement. Der blev i 2019 lavet en behovsanalyse af BARK, bestilt af Realdania. Undersøgelsen konkluderede, at der er et behov og også efterspørgsel efter en efteruddannelse i restaurering hos de virksomheder, der er specialiseret i arbejdet med fredede og bevaringsværdige bygninger. Men eftersom denne gruppe kun udgør en mindre niche inden for håndværkerbranchen, er markedsgrundlaget for uddannelsen begrænset. Det er vores vurdering, at det kan blive meget svært at få en erhvervsskole til selv at tage den økonomiske risiko, der ligger i at investere i en restaureringshåndværkerudannelse, som er baseret på efteruddannelse, idet der ikke er tradition for at håndværkere tager på efteruddannelse.

Energiguide

Energiguiden blev i starten af 2019 udsendt til alle Historiske Huses medlemmer, Find professionel databasens profiler og andre interesserede. Guiden er Bygningskultur Danmarks første og blev skrevet ind i bygningsreglementet. Det giver således god mening at kunne aflevere en ny udgave, der kan bruges i mange år.

Så deltog vi i udgivelsen af en

Forebyggelsesguide for fredede og bevaringsværdige bygninger

Guiden skal hjælpe ejere og rådgivere med at sikre de historiske bygninger mod brand, vand og storm og er netop udkommet. Guiden er et samarbejde mellem Historiske Huse og Danske Beredskaber - og Bygningskultur Danmark har været med i styregruppen. Guiden er inspireret i form og layout af Bygningskultur Danmarks guider og supplerer fint de eksisterende. Med de mange brande de seneste år, er indsatsen helt afgørende for at sikre vores kulturarv og ikke mindst sikre, at det fremover er muligt og ikke voldsomt fordyrende at forsikre de historiske huse.

Indlæg i medierne

I 2019 have Bygningskultur Danmark indlægget "Det er ikke nybyggeri, men renoveringer, der skal redde klimaet" i Politiken Byrum. Indlægget argumenterer for at flytte aktiviteten fra produktion af materialer og bygninger til service, reparation og renovering – og lade sig inspirere af de historiske huse og vores bygningskulturelle viden. Indlægget blev siden bragt på engelsk i European Landowners Organisations magasin, som sendes ud til mere end 25 lande i Europa, og den blev ligeledes brugt som udgangspunkt og bilag for European Historic Houses Association i deres input til EU-kommissionen til kommende klima-politik og tiltag. Birthe Luel havde i 2019 som præsident for Historiske Huse 2 indlæg i Politiken Byrum med bl.a. støtte til at lave statslige lokalplaner samt problemet med nyfredninger uden yderligere midler til ejerne.

Det var de væsentligste aktiviteter Bygningskultur Danmark, enten har været involveret i eller selv har gennemført i 2019.

De første måneder af 2020 er forløbet med

- at fortsætte foreningens formidlingsarbejde,
- at forberede endnu et Danmarks smukkeste projekt – denne gang Danmarks smukkeste stationsby,
- at udvikle databasen "find professionel", som fremover skal udgøre det økonomiske fundament for fortsættelse af foreningens aktiver, nu hos Historiske Huse og endelig
- at forberede nedlukningen af Bygningskultur Danmark på en måde, så det kan foregå i god ro og orden.

Det har vi taget endelig beslutning om i dag.

Selv om det er vemodigt, at Bygningskultur Danmark om lidt er et afsluttet kapitel, kan vi glædes over at Bygningskultur Danmark har sat sig et varigt aftryk i blandt andet rigtigt mange ejeres og rådgiveres bogreoler. Vores populære bevaringsguides er trykt og sendt ud i tusindvis, og det vil fortsætte i mange år fremover. I det hele taget vælger vi at glæde os over alle succeserne, der gennem nu 20 år har været med til at betyde, at begrebet bygningskultur trods alt står langt klarere i befolkningens bevidsthed end for 20 år siden, hvor det var ikke eksisterende. Der er lang vej igen, før politikerne både på landsplan og ude lokalt prioriterer emnet på linje med uddannelse og pasning af børn og ældre: Men ikke desto mindre ser man nu, at der ikke længere bevidstløst rives bygningskulturelle perler ned rundt om i

landet, i hvert tilfælde ikke uden at befolkningen giver sin mening til kende. Vi mangler stadig, at udarbejdelse af lokalplaner med bevaringsbestemmelser prioriteres, samt overholdes og gennemføres, de steder hvor planerne er lavet.

Tak

Tak til alle, der enten økonomisk eller med en aktiv indsats har støttet foreningen i 2019 og også for den støtte, vi har fået til at nedlukke og overlevere foreningens aktiver i 2020. Her skal jeg heller ikke glemme de personer, som leverer et stykke frivilligt arbejde i forbindelse med danmarks smukkeste stationsby. Uden deres faglighed, kunne sekretariatet ikke gennemføre kåringen. Og den samme tak skal gælde dem, der generøst har hjulpet med de 7 tidligere kåringer.

Men i det hele taget må denne sidste beretning også være lejligheden til at takke jer og også alle de, der ikke er til stede her i dag for det store engagement, I og de har udvist – nogle i alle 20 år. Bygningskultur Danmark gik fra at være en stor organisation til et meget lille sekretariat på halvandet årsværk. Men på mange måder viste det sig ikke at være en ulykke. Vi har været i stand til at nå bredt ud ved at handle hurtigt på aktuelle dagsordener – ikke mindst fordi I har vist tillid til os. Og vi har formået at nå et nyt publikum ved at satse på positive historier om vores byggede kulturarv og satse på lokal stolthed og engagement.

Vi er meget taknemmelige for at I, vores medlemmer, har holdt ved og fortsat har støttet os. Derudover skylder vi også en stor tak til de fonde, der har støttet os gennem årene. Særligt Realdania og Grundejernes Investeringsfond som gennem tiden har troet på vores projekter og været med til at sikre, at de blev en succes – ikke bare med penge, men også med uvurderligt input og sparring.

Arbejdet med at bevidstgøre befolkningen om værdien af vores bygningskultur er på ingen måde overstået. Men der er afgjort skabt et grundlag for at andre kan fortsætte indsatsen.

Tak